

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Praedicatorum Friburgensium lector - Cod. Ettenheim-Münster 191

Weisser, Philipp

[S.l.], 1628-1929

Dubium primum

[urn:nbn:de:bsz:31-117415](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117415)

Dubium Primum. Utrum detur aliqua Facultas quæ nomine Logicæ nuncupetur.

Supponendum 1° Facultatem istam de qua profertur sermo nobis e instituentibus duplici noie coiter compellari.

1° Dicitur Logica à verbo græco λόγος, quod sicut eorum interpretatam sermonem tam in term quam exterum significat: eo quod ista facultas sermonem in ordine ad verum vel falsum dirigat.

2° Nominatur hæc facultas Dialectica, à græco verbo διαλέξασθαι, quod latine idem quod disserere e; quod tamen vocabulum non ita strictè e accipiendum ut argumentas sicut, quæ proprie munitur disserendi exercet, nomine Dialectica intelligatur; sed latius sumendum pro quacumque re manifestandi ignotum sine id quod si at definendo, sine diuidendo, sine argumentando. Hæc etiam Dialectica noie illam tamen huius facultatis pars quæ Topica e intelligenda: usus n. iam obtinuit, ut tota illa facultas

cultus quæ
ostendit di
fisi ge n
et nos cum
fui sumy
Suppon
natum, ad
se profertur
Logica D
fieri potest
clara et fa
et cum ex
Logica A
intellectu
lectur, ut
fionem, et
re, catoras
His sup
In quo cum
plur. In
obis suas
alio modo
fieri in
alio: eo qu
Sed logica
tali modo

cultas qua modum recte et ordinate intelligentiam
ostendit, dialectica nuncupatur.
His igitur notis insigniri solet haec facultas, quibus
et nos cum de ea sermonem in sequentibus facere
turi sumus, promissuram utemur.

Supponendum est. Logicam aliam esse
naturalem, aliam artificialem, et de utraque posse
se praefens moneri debere.

Logica Naturalis est ipse noster intellectus, quae
sensu potens per lumen suum naturae in magis
clara et facili imperfecte in definire, dividere,
et unum ex alio inferre.

Logica Naturalis.

Logica Artificialis est habitus quidam
intellectualis acquisitus, tribuens intel-
lectui, ut facile et sine errore possit divi-
sionem, definitionem, et argumentationem efforma-
re, ceterasque suas operationes elicere.

Logica Artificialis,
alio qua?

His suppositis fit
Conclusio Prima

In quocumque homine datur Logica Naturalis.
In quocumque homine datur intellectus potens
obire suas functiones, efformare syllogismos, et
aliis modis fieri; ostendere bonitatem illa-
tionis in magis clara et facili, imperfecte in
absque eo quod penetrat artificialem logicam.
Sed Logica naturalis nihil est aliud quam intellectus
tali modo constitutus. Ergo in quocumque homine
repe

reperitur logica nates. minor patet ex data de,
 sic logica nates. probatur maior. Qui cumy quan-
 tumvis rusticus eo ipso quod nates sit, habet vim
 apprehendendi, iudicandi, et suppositis iudiciis
 aliquid inferendi in manna facili et clara.
 Et in quocumque hoc reperitur intellectus po-
 tens affermare syllogismos et alios modos sciendi
 in se ipse in manna clara et facili. Consequenter patet
 quia hoc vis est ipse in se quatenus potens
 tales actus elicere. probatur autem. Cum cumy ipso
 natur iste syllogismus, et totum est magis sua parte,
 hoc est totum, quod est magis sua parte. Item iste
 vis hoc vivens, Petrus est homo, homo est vivens. Statim
 acquiescit et agnoscit vim illam; potens
 talem syllogismum lumine nati convincere, vi-
 cet artificium medi et figura syllogismorum
 non penetrat. Ergo qui cumy hoc eo ipso
 quod nates sit, habet vim apprehendendi,
 iudicandi, et unum ex aliis inferendi. Ergo qui
 cumy homo habet Logicam Naturalem.
 Probatur Conclusio 2^a, ab experientia. Expe-
 rimur enim. et veram nos apprehendere, iudicare,
 discernere, definire, et dividere, quod datur
 aliqua potentia, mediante qua tales actus elici-
 mus: ab actu enim. ad potentiam bonam et consentiam,
 sed hoc potentia vocatur Logica nates ergo.

Conclusio secunda
 Præter naturam Logicam, datur etiam in
 aliquibus hominibus Logica Artificialis. Hoc

Hoc concludi
 potest. Præ-
 le quodammodo
 dicitur aliquid
 per potentiam
 male inferendi
 erit, aliquid
 mirari. in
 dicitur aliquid per
 figuram speculati-
 vum. minor
 aliquid bene,
 fides quod
 ad bonum vel
 bonum inferendi
 talis quod
 tu aliquid
 hic a habet
 vocat Logicam
 Probatur 2^a Co-
 n. antea et
 misse hinc
 extrahi, per
 ex ore hinc
 aliquid habet
 non habet be-
 neque, nate
 rat cumy m
 homo nate h
 general ut

Haec conclusio ab acty admittit pbatum; haec
 rae jo. Quis potia indifferens ad bene vel ma,
 le operandum, debet ab aliquo habitu suprad,
 dicto determinari, & eam, ne erret, dirigat.
 Sed potia nra potia indifferens ad bene vel
 male, intelligendum, qd ne in suis opaity
 erret, debet ab aliquo habitu virigi et deter,
 minari. ma: pates, qd nra sufficienter pua
 sit acty potia indifferens, ut p opitum suum
 finem pfecte conseq mediantib; sc: habit;
 tib; nra constat apete in actu sc: nra
 aliqto bene, aliqto male, hoc e cum errore,
 falsas opas elicere. qd a potia indifferens
 ad bene vel male operandum. consequna
 bene inferitur qd alias nra in actu nra, ne
 satis pvidetur si non daret aliq habit; il,
 tu determinans ad bene recte, operandu,
 hie a habit; virigens et determinans ita
 vocat Logica nati Artificialis.

Probat 2o conclusio ab experientia. Qui
 n. antea cum missis groerily et magna
 missiohene intelli gebant indicabant et dis,
 cretibat, postea qceptis logica inluti aliq;
 errore distant, qd postea dch in illis
 aliq habit; a quo dirigant, quem antea
 non habebant, consequna q huc postea n.
 meliy intelligunt. qd sint aliq de novo
 novo nit hntent egre in pfecte intelli,
 gorent ac antea, q tu pates esse falsu.
 Amig

Abet se data di
 Guirumy, pua
 ato sit, habet in
 nstis in dicit
 laud et clara
 ar intellect; pua
 modos formali
 li. Consequa pua
 mation; potum
 d. Cum uny pua
 mag; pua pua
 ste. Item iste
 e minus, pua
 laud; pua
 ominece
 a plogomom
 ny; hie coig
 mra hndu
 reat; sup pua
 a dlabralen
 pperientia. Ex
 hndere, inluti
 re, qd datur
 a hnt acty in
 ma; consequa
 icat; qd
 nra
 tur itam in
 icialis.

Inventores Logice.

Hinc Logice Artificiales non primi In-
 ventores fuerunt Graeci q̄ se ut aliarum
 feram et artium, ita et Logica Inventa,
 res falso et inanis gloriabantur. Neq̄
 Caledai hanc ~~con~~ feram clarem primo
 repererunt ut falso et fide adferi vere au-
 dent, sed fuit à DEO rem om̄ Procrea-
 tore, in ipso mundi exordio primo nro
 Parenti Adamo una cum reliq̄s seis in-
 fusa, à qua in filios ac posteris manu-
 nit, tunc em̄ longa annuiferie af-
 Hebraeos, Caledaeos, Aegyptios Graecos et
 Italos, aliasq̄ mundi naes & denudata,
 quam Artes ne debita fraudetur laude
 suo hinc in varias distinctam partes
 in ordinem reduxit. tamq̄ mira ingenij
 subtilitate in ventisq̄ primis p̄tinuit
 et illustravit, ut q̄ non in mente ipsi Inven-
 auctori et parenti Logica adferri q̄nunt.

Obijciens jo. Logica Natis & habitus
 quidam generabilis per actus. q̄ non
 erit ipse intely vel ipse inis intelligen-
 di, consequa nates, q̄ bus and. Per mul-
 tiplicatam actum generat habitus, sed ut
 ho nates, eo ipso q̄ ratios & abiq̄ p̄ceptis
 dialecticis p̄m̄ à magro traditis, phines syl-
 logicos et diffinios, in p̄fecte h̄, offermare,
 in maā notione et clarissima; q̄ per
 illos actus generabilis utiq̄ habitus tunc ultra-
 sed

Quid illi ha-
 cum actus
 artificia
 et q̄ logice
 his per actus
 R. Nates
 maiora
 nobis hinc
 habitus
 similes ac
 cius habitus
 mini et q̄
 captum hinc
 monstravit
 habitus p̄
 fiores qua
 p̄cedunt
 tam dem
 bus nra
 natura
 nates in p̄
 p̄licentur,
 ipse disti-
 Obijciens
 nates ab
 quos disti-
 n. g. Philo-
 et p̄m̄
 q̄m nates

Sed ille habitus non est logica artificialis
cum actus a quo causatur non sit etiam forma
artificialis logica. 2o. non est logica naturalis
et 2o. logica naturalis est habitus alius generis,
hinc per actus et non ipse intellectus noster.

R. Ad 2o. autem, ad partem & distinguendo
manerem. Per multiplicatam actum generis
ratur habitus 2o. in potentia non est sufficiens
habitus finis vel eminentis ad obiciendum
similes actus, quod maius. 2o. adest suffi-
ciens habitus eminentis vel finis, nego
min: et causa minoris negativis quod quoniam
ex parte huius rei ex parte habitus in de,
monstrantur. 2o. n. demonstratio generis
habitu finis, sequentes vero demonstratio
fines quantumvis multiplicent nihil
prouent eo quod iam existat habitus per
terram demonstratam prout. Cum 2o. Vir-
tus nra in collectura eminentia et in
natura ad prouocendum tales discursus
nates in factis, licet sapienter iterum et mul-
tiplicentur, non generantur alius habitus ab
ipsa distincti.

habeat,

Obicies 2o. Intellectus noster sicut
noster absque directione alius habitus alius
quod discursus in maius alium fieri arum
n. g. Phisica natus. A tu per hoc intellectus noster non
de phisica natus. 2o. nec debet vocari logi-
ca natus licet informel noster alius
dis

discursus in pfectis. mai. prob. qm n. hanc
per se in tm intem abiq. habitu phisice
in rebz naty saltem nuperte discurre
et minex qd ab ex cor modo loquendi, et
consequa bene niferi a paritate.

R. 70 Non est magna in conveniens
si naty si cerep phisica nates in capite populo.

R. 70. Noto consequam, disparitas e
inter in chura comparatu ad maam lo,
grica et ad maas aliam sciam. qd
maltu cum sit ex natu suu ap hauritus
in dicabim, et d. fursim, et pma et natu
e determi naty ad discursu, ad defies ad
dices, ad maas a. aliam sciam non e
determi naty ex pma natu. Vnde si sp.
ut discursu qd au nates nup pfectos
pt dci logica natis, non vero phisica
aut mediana natis, qd ad maas haur
sciam non e ex natu suu determi,
naty.

Obi eies 70. Vbi non est esse error
ibi non e neq. habitus aliq. dirigens,
sed in ja opae mentis non est esse er,
ror, qd logica arte fructus non est neq.
ut dirigat intem saltem quo ad pman
sis opnem. ma: pnt qd ab nim. Ex hte
dicente, in his q fringit viter nup haurit
non ofringit error, sed aut sola fringitur
aut sola ignosantur. Id ja naty opae
R. 70

g. metaphice cog.
ullhuie -

Complex
error
R. Concer
de miram
error falsu
ad miram
latis per a
miram
rem in ja
noti m.

Du
Vtrum
tia v
Rea

Pro futuo
celibz nta
et vnde
Logica
haurit
fructus
vnde, nup
fructu m.

Complexi apprehensio, quod in ipsa non potest esse error.

R. Concedendo maiorem, et distinguendo minorem. In ipsa gratia mentis non potest esse error falsitatis per se, et complexi, cum eadem minorem. non potest esse error falsi, falsi per accidens et in complexi nego minorem. potest vero Artes negant errorem in ipsa mentis gratia, negant tamen in non in.

Dubium Secundum.

Vtrum Logica sit Scien-
tia vel Ars. Et an sit
Realis vel Rationalis.

Pro futuri huius Dubij nota a. 70 diligentem
celebris illa Trino logica in Docentem
et Utentem.

Logica Docens est illa quatenus
tradit precepta, et docet modum
ferendi, passionesque de ipso demonstrat.
Utens, vero est secundum quod actu con-
struit instrumenta ferendi; hoc est
secundum

Logica duplex.

Logica Do-
cens.

Logica Utens.